

18. Ekonomie a vedení obchodu – Základy účetnictví VII. DPH a její účtování

Ing. Hana Pospíšková

DPH a její účtování

- ▶ Dosud jsme neuvažovali, že podnikatel je plátcem daně z přidané hodnoty, tzn.
- ▶ Že **při nákupech** neměl nárok na odpočet daně na vstupu (DPH vstupovala do pořizovací ceny majetku, v případě služeb se účtovala do nákladů)
- ▶ a naopak **při prodeji** neměl povinnost odvádět z tržeb DPH finančnímu úřadu.
- ▶ V současné době je však většina firem plátcem daně z přidané hodnoty, proto v následující části vysvětlíme podstatu DPH a její účtování.

Podstata DPH

- ▶ Daň z přidané hodnoty (dále jen DPH) je jednou z nepřímých daní, tzn. že se neplatí přímo jako samostatná částka, ale je obsažena v ceně majetku (např. zboží, materiálu) a služeb.
- ▶ Výrobce nebo prodejce daň připočítává k ceně výrobku nebo služby a zákazník ji zaplatí společně s cenou.
- ▶ Avšak plátcí daně mají současně **nárok na odpočet daně**, kterou zaplatili v nakoupeném majetku či službách. To znamená, že u plátců netvoří daň zaplacená na vstupu součást jejich nákladů (ani nevstupuje do hodnoty nakoupeného majetku). Na druhé straně DPH neovlivňuje ani výnosy účetní jednotky, **neboť DPH z prodeje** nezůstává podnikateli, ale musí ji **odvést** do státního rozpočtu.
- ▶ Podnikatel se tedy stává jakýmsi prostředníkem mezi spotřebitelem (poplatníkem daně) a státem (finančním úřadem).

Příklad 1a – podnikatel je plátcem DPH

- ▶ Podnikatel Jiří Kučera (předmět činnosti – výroba oděvů) **je plátcem** DPH.
 - ▶ Nakupuje materiál (látky) od dodavatele za 484 Kč (cena bez daně 400 Kč + DPH 84 Kč).
 - ▶ Při kalkulaci prodejní ceny se předpokládá přidaná hodnota (náklady výrobce + jeho zisk) ve výši 200 Kč.
-
- ▶ **Řešení:**
- ▶ Do ceny materiálu vstupuje 400 Kč, neboť DPH ve výši 84 Kč si podnikatel uplatní **nárok na odpočet** daně (bude mít **tedy pohledávku** vůči finančnímu úřadu).
 - ▶ Při kalkulaci (tvorbě) ceny bude postup následující:
 - ▶ **cena materiálu 400 Kč**
 - ▶ **přidaná hodnota 200 Kč**
 - ▶ **cena ušitých oděvů bez daně 600 Kč**
 - ▶ **DPH 21 % 126 Kč**
 - ▶ **prodejní cena s daní 726 Kč**
 - ▶ *Poznámka: Částka 126 Kč nevstupuje do výnosů, ale je **závazkem** vůči finančnímu úřadu.*
 - ▶ Při výpočtu daňové povinnosti podnikatele vůči finančnímu úřadu se porovnává DPH na vstupu (tj. z nákupů) a DPH na výstupu (tj. DPH z prodeje). V našem příkladě se jedná o rozdíl mezi částkami
 - ▶ 126 Kč a 84 Kč, tj. 42 Kč.
 - ▶ *Poznámka: Tato daňová povinnost podnikatele odpovídá dani z jeho přidané hodnoty (200 Kč), tj. 21 % z 200 Kč = 42 Kč.*

Účet DPH 343

Daň z přidané hodnoty

DPH ze vstupů (tj. nákupů)
pohledávka za finančním úřadem

KZ na MD = **nadměrný odpočet**
(tj. součet DPH ze vstupů je vyšší
než součet DPH z výstupů)

DPH z výstupů (tj. prodejů)
závazek vůči finančnímu úřadu

KZ na Dal = **daňová povinnost**
(tj. součet DPH z výstupů je vyšší
než součet DPH ze vstupů)

MD	343	D
Nákup, FAP, VPD 84,- Kč		Prodej, FAV, PPD 126,- Kč
Daňová povinnost 42,- Kč		

Plátce daně

- ▶ Plátcem daně se může stát osoba, která uskutečňuje zdanitelná plnění v rámci své podnikatelské činnosti.
- ▶ Plátcí daně se registrují u finančního úřadu a jejich registrace může být:
 - ▶ a) **povinná** – zejména z důvodu překročení obratu → pokud obrat za nejvýše 12 po sobě jdoucích měsíců přesáhne **částku 1 mil. Kč**.
 - ▶ b) **dobrovolná** – přestože podnikatel nedosahuje limit pro povinnou registraci, může se stát plátcem daně na základě vlastní žádosti (např. z důvodu, že nakupuje od plátců a prodává plátcům).

Důvody, kdy firma chce být plátcem DPH

- ▶ Pokud firma obchoduje se zahraničím, **čeští neplátcí DPH** vypadají podezřele a netransparentně a těžko se jim navazují obchodní vztahy. Plátcí daně jsou naopak zástupci zahraničních firem vnímáni jako rovnocenní a důvěryhodní partneři.
- ▶ Pokud firma obchoduje **těsně pod hranicí milionového obratu**, a není dobrovolným plátcem, vstupy jsou dražší než u plátců.
- ▶ **Opačně** je to v případě poskytování mnoha služeb. Pokud se zabýváte službami jako poradenství, školení či umělecké profese, statut dobrovolného plátce pro vás může být nevýhodný. Má totiž minimální vstupní náklady a vysokou přidanou hodnotu.
- ▶ Obecně se dá říct, že dobrovolný plátcem DPH se vyplatí vždy, pokud podnikatel provádí **transakce se zahraničím**, respektive často nakupuje zboží v cizině (a to nejen v Evropské unii). Dobrovolný plátcem má nižší vstupní náklady.
- ▶ Důležité jsou ale i **marketingové důvody**. Statut plátce DPH vám zvýší prestiž a obchodní partneři vás vnímají jako větší a často i důvěryhodnější firmu.
- ▶ Dalším důvodem pro to, aby se podnikatel rovnou registroval jako plátcem DPH, je očekávaný rozvoj jeho podnikání. V případě, že čeká rychlý růst obratu a brzké překročení milionové hranice, je vhodné zaregistrovat se jako plátcem DPH rovnou, a vyřešit tím všechny administrativní náležitosti na začátku podnikání.
- ▶ Plátcem DPH zároveň může rovnou uplatňovat daň na vstupu. To je výhodou jednak v případě nakupovaného zboží či materiálu, ale také při nákupu dlouhodobého majetku, který užívá k podnikání.

Příklad 1b – podnikatel není plátcem DPH

- ▶ Podnikatel Jiří Kučera (předmět činnosti – výroba oděvů) je plátcem DPH.
 - ▶ Nakupuje materiál (látky) od dodavatele za 484 Kč (cena bez daně 400 Kč + DPH 84 Kč).
 - ▶ Při kalkulaci prodejní ceny se předpokládá přidaná hodnota (náklady výrobce + jeho zisk) ve výši 200 Kč.
-
- ▶ **Řešení:** - Při kalkulaci ceny by postup byl následující:
 - ▶ cena materiálu 484 Kč
 - ▶ přidaná hodnota (náklady + zisk) 200 Kč
 - ▶ **prodejní cena 684 Kč**
 - ▶ Jestliže odběratel bude plátcem DPH (např. obchod, který se zabývá prodejem oděvů), potom si z ceny ušitých oděvů **nemůže uplatnit nárok na odpočet DPH**, neboť p. Kučera jako neplátcem DPH k prodejní ceně nepřipočítává.
 - ▶ Skutečná cena pro obchod je v tomto případě 684 Kč, zatímco v předchozím příkladě zaplatí 726 Kč, ale DPH ve výši 126 Kč si obchod nárokuje jako odpočet DPH u finančního úřadu, proto konečná cena je vlastně 600 Kč (tj. o 84 Kč levnější).

Sazba daně z přidané hodnoty v roce 2021

- ▶ základní sazba **21%**
- ▶ první snížená sazba **15%**
- ▶ druhá snížená sazba **10%**

- ▶ Pokud platí jiná sazba než základní (první snížená 15 % nebo druhá snížená 10 %), příslušnou sazbu nalezneme přímo v § 47 zákona o DPH

Daňové doklady

- ▶ V souvislosti s daní z přidané hodnoty se vystavují daňové doklady. Každý plátce je povinen vést záznamy o základu daně, správné výši daně a přesně určit den vzniku daňové povinnosti.
- ▶ Daňovým dokladem je deklarován vznik daňové povinnosti v určitém čase a výši.
- ▶ Vznik daňové povinnosti je signálem pro vystavení daňového dokladu s následnou povinností odvést daň finančnímu úřadu. Na druhé straně odběratel (plátce daně), v jehož prospěch se uskutečňuje zdanitelné plnění, může uplatnit nárok na odpočet daně pouze na základě daňového dokladu.

Novák s.r.o. **FAKTURA - DAŇOVÝ DOKLAD č. 130100010**

Dotavatel:

Novák s.r.o.
Horní 15
585 01 Jihlava 1
IČ: 12345678
DIČ: CZ12345678
Telefon: 569 876 542
Mobil: 602 852 369
Fax: 564 563 216
E-mail: info@novak.cz
www.novak.cz

Variantní symbol: 130100010
Konstantní symbol: 0308
Objednávka č.: ze dne:

Odběratel: IČ: 55967724
DIČ: CZ55967724
ACO nábytkové prvky s.r.o.
Michal Dolejší
Jana Nerudy 6
746 01 Opava 1

Číslo účtu: 19-2238000237 0100

Forma úhrady: příkazem

Datum vystavení: 17.04.2013
Datum splatnosti: 17.05.2013
Datum uskutečnění plnění: 17.04.2013

Konečný příjemce:

Označení dodávky	Množství	J.cena	Sleva	Cena %DPH	DPH	K2 Celkem	
Fakturuje Vám zboží dle Vaší objednávky:							
Křeslo láouné 1320	2 ks	5 988,00	2,00%	11 736,48	21%	2 464,66	14 201,14
Pohovka rozkládací 1425	1 ks	13 440,00	2,00%	13 171,20	21%	2 765,95	15 937,15
Sůl montovaný	1 ks	1 848,00	1,99%	1 811,22	21%	380,36	2 191,58
Součet položek				26 718,90	5 610,97	32 329,87	

Daňový doklad

- ▶ Daňovým dokladem bývá zpravidla faktura. Musí obsahovat tyto náležitosti:
- ▶ Přesné označení kupujícího i prodávajícího (včetně DIČ)
- ▶ *DIČ = daňové identifikační číslo, které odpovídá registru plátců DPH. V případě právnických osob je základem DIČ jejich identifikační číslo organizace (IČO) doplněné kódem CZ. V případě fyzických osob je základem DIČ jejich rodné číslo doplněné kódem CZ.*
- ▶ Evidenční číslo dokladu
- ▶ Datum vystavení dokladu
- ▶ *Daňový doklad se vyhotovuje do 15 dnů od uskutečnění zdanitelného plnění nebo od přijetí platby.*
- ▶ Datum uskutečnění zdanitelného plnění nebo datum přijetí platby
- ▶ Rozsah a předmět zdanitelného plnění (tj. přesné označení zboží či služby)
- ▶ Jednotkovou cenu bez daně
- ▶ Údaje rozhodné pro stanovení daně (základ daně, sazbu daně, výši daně)

Zjednodušený daňový doklad

- ▶ Zjednodušený daňový doklad nemusí obsahovat některé náležitosti, a přesto je uznávaným daňovým dokladem.
- ▶ Nemusí obsahovat údaje o kupujícím, dále nemusí obsahovat datum vystavení dokladu (stačí datum uskutečnění zdanitelného plnění, se kterým je totožné).
- ▶ Prodávající dále na zjednodušeném daňovém dokladu neuvádí výši ceny bez daně a výši daně, ale uvádí sazbu daně a celkovou placenou částku (tj. cenu včetně daně).
- ▶ Pokud odběratel chce doklad uplatnit pro účely odpočtu daně na vstupu, vypočítá si daň z ceny včetně daně prostřednictvím „přepočítacího koeficientu“ (pro základní sazbu = 0,1736, pro sníženou sazbu 0,1304).
- ▶ Zjednodušený daňový doklad lze vystavit pouze tehdy, pokud celková částka **není vyšší než 10 tis. Kč** (včetně daně).
- ▶ *Poznámka: Do konce roku 2012 bylo možné vystavit zjednodušený daňový doklad pouze při platbách v hotovosti, od roku 2013 jej lze použít i při bezhotovostních platbách*

Výpočet koeficientu DPH (způsob výpočtu daně)

- Výpočet daně z přidané hodnoty lze provádět dvojím způsobem, a to v závislosti na tom, zda základem
- daně je cena bez DPH nebo cena včetně DPH.
- **a) základem daně je cena bez DPH** (tzv. výpočet zdola) – daň se vypočte prostým vynásobením základu daně příslušnou procentní sazbou,
- **b) základem daně je cena včetně DPH**, tj. 115 % nebo 121 % (tzv. výpočet shora). Používá se například
- u tržeb v maloobchodě nebo u zjednodušeného daňového dokladu, kdy je známa pouze cena s daní.
- DPH se v takovém případě vypočítá jako součin celkové částky s daní a koeficientu.
- Koeficient se vypočítá jako podíl, v jehož čitateli je příslušná výše sazby daně a ve jmenovateli
- součet čísla 100 a příslušné výše sazby. Vypočtený koeficient se zaokrouhuje na čtyři desetinná
- místa.
- **PŘÍKLAD**
- u sazby 15 % ... $15/115 = 0,130434$, zaokrouhleno na 4 desetinná místa = **koeficient 0,1304**
- u sazby 21 % ... $21/121 = 0,173553$, zaokrouhleno na 4 desetinná místa = **koeficient 0,1736**
- Vypočtená daň se zaokrouhlí na nejbližší měnovou jednotku, tj. na koruny (podle matematických pravidel), popř. se uvede v haléřích.

Účtování DPH

- ▶ Pro účtování DPH je vyčleněn účet v účtové třídě 3 – účet 343
- ▶ *Účet Daň z přidané hodnoty používá pouze registrovaný plátce DPH ve smyslu ustanovení zákona o DPH (u neplátců se DPH na vstupu stává součástí pořizovací ceny majetku a služeb, na druhé straně na výstupu DPH vůči odběratelům se neuplatňuje).*
- ▶ Daň na vstupu (tj. DPH při nákupu)
- ▶ Plátce DPH má nárok na odpočet daně **při nákupu** (např. zásob, DHM, služeb) na vstupu, proto ji účtuje jako pohledávku za finančním úřadem (tj. na účtu DPH na straně MD) se souvztažným zápisem ve prospěch příslušných účtů závazků ve 3. účtové třídě (nejčastěji účet Dodavatelé), v případě nákupu za hotové ve prospěch účtu Pokladna.
- ▶ Daň na výstupu (tj. **DPH z prodeje**)
- ▶ Při prodeji výrobků, zboží a poskytovaných služeb má plátce DPH povinnost připočítat k ceně svých výkonů daň z přidané hodnoty, kterou účtuje jako závazek vůči finančnímu úřadu (tj. na účtu DPH na straně Da) se souvztažným zápisem na účtu Odběratelé (popř. Pokladna).

V daňovém přiznání

- se zjistí porovnáním daně na vstupu (nárok na odpočet) a daně na výstupu (povinnost přiznat daň) celková výše buď daňového závazku (tzv. daňová povinnost), nebo daňové pohledávky (tzv. nadměrný odpočet) za zdaňovací období.
- Přiznání k DPH se sestavuje měsíčně nebo čtvrtletně, a to zejména v závislosti na výši obrátu.
- Nově registrovaní plátci mají od roku 2013 v prvních dvou letech podnikání povinnost podávat daňové přiznání měsíčně bez ohledu na výši jejich obrátu.
- Plátce daně je povinen do 25. dne po skončení zdaňovacího období podat daňové přiznání a to i v případě, že mu nevznikla daňová povinnost. Vlastní daň je splatná ve lhůtě podání daňového přiznání. Spolu s daňovým přiznáním musí být podáno i kontrolní hlášení

Účet DPH

- ▶ Účet DPH tedy nemá jednoznačný charakter, můžeme pouze konstatovat, že je rozvahový, ale vzhledem k tomu, že se na něm evidují pohledávky i závazky, bude zůstatek záviset na tom, **zda v daném období převažuje daň na vstupu nebo výstupu.**
- ▶ **odvod DPH** finančnímu úřadu se účtuje na vrub účtu DPH (se souvztažným zápisem na straně Dal...**343/221** (211) Běžného účtu, resp. účtu Pokladna),
- ▶ **vrácení DPH** nadměrného odpočtu ve prospěch účtu DPH (a opět se souvztažným zápisem na účtu peněžních prostředků). **221 (211)/343**

Schéma účtování v průběhu zdaňovacího období na účtu Daň z přidané hodnoty:

Daň z přidané hodnoty

DPH ze vstupů (tj. nákupů)
pohledávka za finančním úřadem

KZ na MD = **nadměrný odpočet**
(tj. součet DPH ze vstupů je vyšší než součet DPH z výstupů)

DPH z výstupů (tj. prodejů)
závazek vůči finančnímu úřadu

KZ na Dal = **daňová povinnost**
(tj. součet DPH z výstupů je vyšší než součet DPH ze vstupů)

PŘÍKLAD na účtování DPH

- ▶ 1. FAP za inzerci
 - ▶ cena bez daně 5 000 Kč
 - ▶ DPH 21 % 1 050 Kč
 - ▶ cena s daní 6 050 Kč
-
- ▶ 2. Zaplaceno za nákup kancelářských potřeb 620 Kč
 - ▶ (účetní jednotka měla k dispozici zjednodušený daňový doklad, tzn. jedná se o cenu s daní, DPH 21 %)
-
- ▶ 3. FAV za poradenské služby
 - ▶ cena bez daně 10 000 Kč
 - ▶ DPH 21 % 2 100 Kč
 - ▶ cena s daní 12 100 Kč
-
- ▶ 4. Vypočítejte daňovou povinnost a zaúčtujte odvod daně (výpis z BÚ)

Řešení

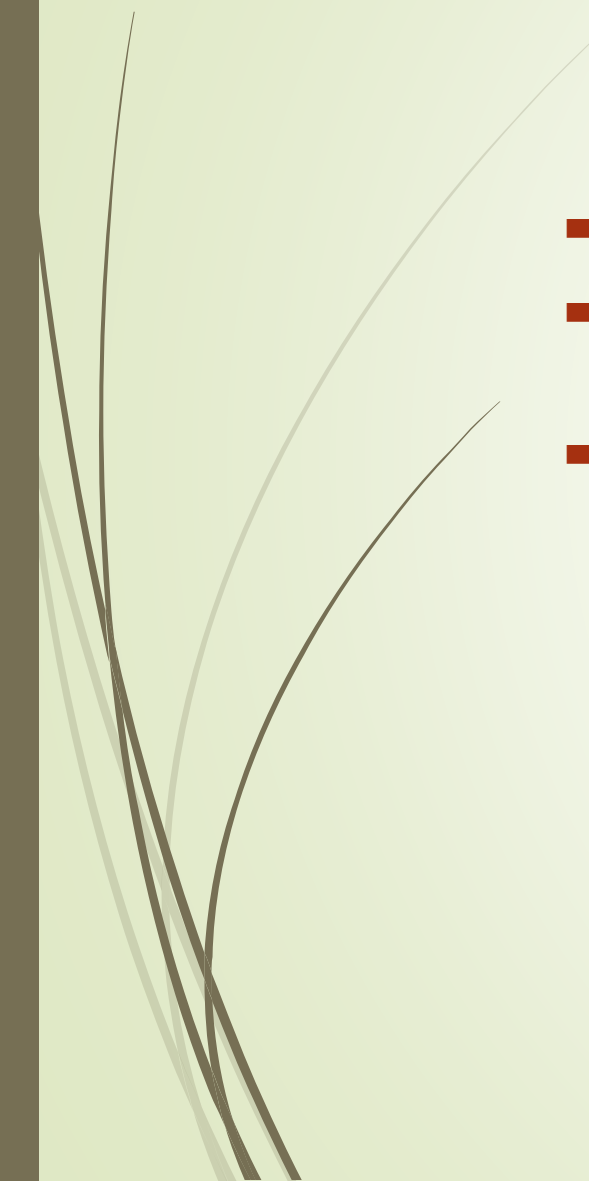
Dodavatelé		Nakupované služby		Odběratelé	
	1. 6 050,-	1. 5 000,-		3. 12 100,-	
Pokladna		Spotřeba materiálu		Tržby za služby	
	2. 620,-	2. 512,-			3. 10 000,-
Běžný účet		Daň z přidané hodnoty			
	4. 942,-	1. 1 050,-	3. 2 100,-		
		2. 108,-			
		4. 942,-			

Poznámky:

1. Výpočet DPH u nákupu kancelářských potřeb ... $620 \text{ Kč} * 0,1736 = 108 \text{ Kč}$
2. Výpočet daňové povinnosti ... $2\ 100 - 1\ 050 - 108 = 942 \text{ Kč}$

Závěr

- Touto kapitolou jsme pronikli do tajů DPH a jejího účtování.
 - Abychom tyto složitosti lépe vstřebali, vložila jsem vám pracovní list do Teams.
 - Na základě vašich nově získaných poznatků prosím o jeho vyhotovení.
-

Děkuji za pozornost

